

Μίσα εκεί της σφοδράς μου τῆς αἰτίας νὰ μελετήσω.
«Στὸ καλὸν, μὸς εἶπε, ἀκαί πάλε πέμασε ἄθλιο ἀπὸ ἐδῶ».
Ποῦ νὰ ἰδῶ καλὸ, ποῦ μόνον δειλὸν μὲν εἶχα τὸν καημὸ !

Μὰ στὸ μισομὸ μου ἐκείνη γλυκὴ μοῦ χαμογελοῦσε,
Μὲ φίλα ἢ καταφρόνια, — νὰ ξηγήσω δὲν μπορῶ.
Ἴσως τὸν ἐξορισμὸ μου μὲ περιέλεο κοιτοῦσε,
Ἴσως καὶ γὰρ νὰ μὲ κἀνὴν πάλε ἐκεῖ νὰ τριγυρνῶ.
«Τριγυρνῶ», — ταιριάζει ὁ λόγος σὲ ἤσκιους τοῦ καθὼς ἐμένα
Τυρανιοῦνται, δίχως κέρδος νὰ κορολογοῦν κανένα !

13.

Ὡ ! τί ματιὰς τὰ μάτια μου τοῦ εἶχον στὴν ἀνατολή !
Βιάζει ἢ καρδιά μου τὸ ρωλοῦ, κ' ἢ χαρὰν ἢ ξυπνότητας
Κάθε τῆς ζήσης δύναμις ἀπὸ τῆς νύκτος τῆς καλεῖ.
Σ' ὅτι θεωροῦν τὰ μάτια μου νὰ θαρραυνῶ δειλιώντας,
Τῆς Φιλομήλας κἀθουμαι νίκουσα τὸ γλυκὸ σκοπὸ,
Μὰ νὰ εἶταν τὰ τραγούδια τῆς σὲν τοῦ καρδάλιοῦ ποθῶ

Τι αὐτὸς μὲ τὸ κελᾶδιμα τὸ φῶς καλημερίζει,
Καὶ διώχνει τὴν πικρὴν σκωταδερὴ νύχτα μακριά.
Κ' εἶται, σὰ φύγη ἢ νύχτα, ἐγὼ ριβολῶ στὴν καλὴ μου,
Κ' ἔχει ἢ καρδιά μου κἀλίτρε κ' ὅ, τι ποθοῦσαν ἢ ματ' αἰ.
Μπάλοσμο ἢ πίκρα γίνεται, μὰ πίκρα φέρνει μου ἄλλη,
Τὶ μοῦ εἶπε ἀντιστενίζοντας. «Σίγηρε κ' ἔλα ἄθλιο πάλε !»

Νᾶμουν σιμά της, ἤθελεν ἢ νύχτα γιγνώσκει διαβῆ,
Μὰ τώρα καὶ μὲ τίς στιγμὲς παίρνουνε κίτρος οἱ ὄψεις,
Καὶ γὰρ νὰ βασανίζη με, φαίνεται μῆνας ἢ στιγμὴ.
Μὰ ὡς τὸσο, ὅχι γὰρ μένανε, γὰρ τάνθη ἢς λάμψη ὁ ἥμιος !
Φύγε, νύχτα, καὶ βόηθησε τῆς μέρα νὰ προβάλλη,
Κόντηνε ἀπόψε κ' ἄθλιο, νύχτα, μακριά τῆς πάλε.

Μετάφρ. Ν. ΠΟΡΙΩΤΗ

ΑΝΟΙΧΤΟ ΓΡΑΜΜΑ

Φίλε Νουμᾶ,

Ἄπο καιρὸ εἶχα στὸ νοῦ μου νὰ σοῦ γράψω κά-
θε φύλλο σου, ποῦ δὶχθᾶζα, ἔλεγα μὲ τὸ νοῦ μου :
«Πρέπει νὰ τοῦ τὰ πῶ, ν' ἀρήσω τὴν τεμπελιὰ
κατὰ μέρος καὶ νὰ πιάσω τὴν πέννα», καὶ πάντα
πότε μὲ τὴν μὴ δουλειὰ, πότε μὲ τὴν ἄλλη, ἔκανα
ἀνβολὴ. Μὰ τῶρα ἤρθε ἡ ὥρα νὰ κουβεντιάσουμε,
εἴμαστε διόμιση χρόνια φίλοι, καὶ τί φίλοι ! καὶ
δὲν πιστεύω νὰ τὰ χαλάσουμε γιὰ μὴ μὴ μὴ συμ-
βουλή, ποῦ θὰ σοῦ δώτω. Τὶ πρόλογος, γιὰ δὴς λό-
για, πῶς φρίνεται πῶς εἴμαι γυναίκα καὶ φυτικὰ
φλύκρη ! Μὰ σὺ μὲ συμπαθῆς, εἶσαι καλὸς, κ' ἂν
κρᾶτῆς μαγκοῦρα στὸ ἓν χέρι ἔχεις καὶ τὸ χαμό-
γελο στὸ στόμα γιὰ τοὺς φίλους καὶ τίς φίλες.

Λοιπὸν ἄκουσέ με, Νουμᾶ μου, πρᾶθυμῶνεις καὶ
δὲν κάνει. Πρὶν διαβάσω κάθε φράσιν τὰ Παραγραφά-

κικ σου λέω, ἀγὼ νὰ ἰδοῦμε σήμερὰ ποιὸν τραβᾶει
ἀπ' τ' αὐτὴν καὶ ποτὲ δὲ γελιέμαι.

Σήμερὰ εἶναι ἓνας ρεπορτερίσκος Ἀθηναίτικος ἐφη-
μερίδας ποῦ ἔλυσε σὲν ἄλλος Μίγας Ἀλέξανδρος τὸ
γλωσσικὸ ζήτημα, αὐριο ἓνας βελῆς κριτικός, ποῦ
ἔχει ὅλα τὰ προσόντα κ' ὅλες τίς χάρες καὶ μονά-
χᾳ κρίση δὲν ἔχει, ποῦ σοῦ σκαρώνει στὸ λεπτὸ μὴ
κριτικὴ μελέτη γιὰ τὸ δεῖν καὶ τάδε μετὰ τοῦ συγ-
γραφέα καὶ σοῦ τὸν κουρελιαζέει ὡς ποῦ νὰ πῆς
τρία, μεθαῦριο ἓνας ποῦ κάθε Τρίτη, Πέμπτη καὶ
Σάββατο γράφει τὴν Δημοτικὴν καὶ τίς λοιπὰς μέρας
τῆς Καθηρέουσας, καὶ τὴν ἄλλη κάποιος ποῦ ἀρνεῖ-
ται τὸ ἔθροισμα ἢ τὸ βιβλίον, ποῦ ἔγραψε καὶ ὑπόγραψε,
λέγοντας, σὲν τὰ μικρὰ παιδιὰ ποῦ φοβοῦνται τίς
ζυλιές : «συμπαθῆτέ με καὶ δὲν τὸ κάνω πιά».

Τὶ τὰ θέλεις, ἐγὼ νομίζω, πῶς ὄλ' αὐτὰ δὲν εἶ-
ναι αἰτίες γιὰ θυμὸ, ἀλλὰ γιὰ γέλια. Ἀποφάσι-
σες νὰ βγῆς, Νουμᾶ μου, μὲ τὸ πρόγραμμα, ποῦ
βγήκες, ν' ἀκολουθήσης ἓνα σύστημα, μὴ σειρά,
πατώντας κάθε ἐμπόδιο, ποῦ θὰ βρεθῆ στὸ δρόμο σου,
χτυπῶν κατὰκέφαλα κάθε ἀνόητη πρόληψη καὶ
δοῦναι τὴν μελλᾶμενη Γλωσσικὴ ἀναγέννηση
τοῦ ἔθροισμας. Ἐ λοιπὸν ἔπρεπε νὰ περιμένης,
ὅτι ὁ ἀκούσῃς ἔχει μονάχα συκοφαντίες — αὐτὲς δὲ
εἶναι σὲν τίς μπουρμπουλήθρες, ἀδύνατο νὰ ζήσουν
πολύ — ἀλλὰ καὶ ἀνοησίες — πρᾶμα πολὺ χειρότερο —
κ' ὅτι ἔχεις νὰ πολεμήσης μὲ τὴν ἀγραμματοσύνη
τῶν γραμματισμένων, τὴν μεγαλύτερη πληγὴ τῆς
Ρωμαιοσύνης καὶ τὴν Πανελληνικὴν κριτικὴν, πικροῦ-
κλα, ποῦ γι' αὐτὴν δὲ βρέθηκε ἀκόμα ὁ ἀντιπανου-
κλικὸς ὄρθος.

Τίποτα δύσκολο νὰ διαβάσης κάποια μέρα σὲ
καμμιὰ μεγαλόσημη ἐφημερίδα, ποῦ ὁ Σολωμὸς δὲν
ἔχει καμμιὰν ἀξίαν σὲν ποιητῆς, ἐπειδὴ δὲν ἔγρα-
ψε... ἀκροστιχίδες, ποῦ ὁ Δωδεκάλογος τοῦ Γύφτου
δὲν εἶναι τίποτα, οὔτε ποίημα, ἀφοῦ δὲν ἔχει... ὁμο-
καταληξία, ποῦ ἡ μετάφραση τῆς Ἰλιάδας καὶ Ὁ-
δύσειας ἀπὸ τὸν Πάλλη καὶ Πολυλά, ὁ Προμηθεὺς
τοῦ Αἰσχύλου κ' ἡ Κόλαση τοῦ Dante μεταφρασμέ-
να ἀπὸ τὸν Καλοσοῦρο καὶ τὸς ἄλλοι, δὲν μποροῦν
νὰ δώσουν τὴν Ἀθηναίαν σ' αὐτοὺς ποῦ καταπι-
στηκαν μὴ τέτοια δουλειὰ, γιὰ δὲν εἶναι ἔργα
πρωτότυπα, ἀλλὰ μονάχα μετάφραση, ποῦ μπορεῖ
νὰ τὴν κάμη ὁ καθένας... φτάνει νᾶχη λεξικὸ καὶ
ποῦ τὸ μέτρο πάλι δὲν τῆς δίνει ἀξία, γιὰ φτάνει
νὰ μετράη κανεὶς τίς συλλαβὲς, χτυπώντας τὰ δά-
χτυλά του στὸ τραπέζι.

Στὸ εὐτυχισμένο τοῦτο βασιλεῖο ὅλοι ἔχουμε
γνώμη γιὰ ὅλα κ' ὅσο γιὰ τὴν κριτικὴν μᾶς εἶναι
πολύ εὐκολή. Χωρὶς τὸ πῶς καὶ τὸ γιὰ τί μ' ἓνα λό-
γο μᾶς ἢ σὲ γκρεμοσκακίζουμε ἢ σὲ σηκώνουμε στὸν
οὐρανὸ ! Μήπως δὲν εἶναι στὸ χέρι μᾶς, στὴν ὄρε-
ξή μᾶς ;

Κάποτε ἀπαγγέλλει μπροστὰ στὸ ἐκλεκτότερο
κοινὸ τῶν Κυριῶν τὴν Ὁδὴ τοῦ Torquato Tasso
« Ἡ ψυχὴ ἐρωτευμένη πρὸς τὸν Πλάστη τῆς » μετα-
φρασμένη ἀπὸ τὸ μεγάλο μᾶς Καλοσοῦρο. Ὅταν
τέλειωσα, ἓνας ἐπιστήμονας, ποῦ περνεῖ καὶ γιὰ
γραμματισμένους μοῦ λέει :

— «Σὺ ἀπαγγέλλεις καλὰ, γιὰτί νὰ διαλέξης
αὐτὴ τὴν κουταμάρα ;
— «Κουταμάρα ! !
— «Μὰ ἂν κανεὶς δὲν ἐνοίωσεν τίποτα... ;»

Μὲ ἄλλα λόγια ὅ, τι δὲ νοιῶσεν εἶναι ἀνοησία·
εἶδες τί εὐκολὴ καταδικαστικὴ ἀπόφαση, δὲ θαμά-
ζεις τὸν ἀφελῆ συλλογισμό, δὲ σὲ θαμπώνει ἓνα τέ-
τοιο nec plus ultra συμπέρασμα ;

Ἐγὼ δὲν κάνω τίποτις ἀπ' ὄλ' αὐτὰ, μονάχα
γελῶ οἱ ἀγράμματοι γραμματισμένοι μὲ διασκε-
δάζου.

Ἐνας Καβαλλουριώτης — τὸ Καβαλλοῦρι εἶναι
ἓνα χωριουδάκι τῶν Κορφῶν, ὅπου ἔχει τὸ ἐξοχικὸ
τοῦ σπιτι καὶ περνεῖ τοὺς μῆνας τοῦ καλοκαιριοῦ
ὁ ζωγράφος μᾶς Ἀγγελὸς Γαλλινᾶς; — ἔλεγε μὴ μέ-
ρα στὸ γιατρὸ τὸ Νικοκάβουρα — «Βίβεις, γιατρέ
μου, τί θὰ πῆ νᾶχη κανεὶς τύχη ; ὁ σὺρ Ἀντζελοσ
μὲ μὴ δεκάρα κοκκινάβαρη βγάνει χιλιάδες τάλ-
λαρα».

Γιὰ τὸν Καβαλλουριώτη ὅλη ἡ τέχνη τοῦ Γαλ-
λινᾶ εἶναι τὰ χρώματά του, ἀλλὰ καὶ κείνων ἢ ἀ-
ξία εἶναι μᾶς δεκάρας καὶ τὸ εἶδος τοὺς κοκκι-
νάβαρη !

Ἐ λοιπὸν ἡ κριτικὴ κ' ἡ γνώμη τοῦ περσύτερου
κόσμου γιὰ τὸ γλωσσικὸ ζήτημα μοῦ θυμᾶνε τὸν ἀ-
φελῆ χωριάτη. Καὶ τῶρα ἄκουσε μὴ γνώμη μου,
ποῦ ἂν δὲν εἶναι ἀπὸ κείνες τίς σοφὲς ποῦ μὲ με-
γάλα γράμματα τυπώνουν τὰ περιοδικὰ μᾶς, εἶναι
ὁμως πρᾶχτικὴ.

Κάμε μὴ στήλη — ξύλο ποῦ θέλεις ποῦ λιγύ-
στεψες τὰ φύλλα σου, — ὀνόματέ την, ὅπως σοῦ ἀ-
ρέσει «Κωμικοτραγικὰ» «Ἐξωφρενικὰ» «Χωρὶς ἔν-
νοια» «Ἀγραμματοσύνης ἀποτέλεσμα» «Σοφίαις ἀ-
σοφες» «Ἀνοησίες» «Λόγια γιὰ γέλοιον» «Λόγια γιὰ
κλάμμα» «Ἐλαφρότητες καὶ τὸ μέγα ἔλεος» ἢ ὁ-

μα πιὸ βελῆ, πιὸ τρυφερὸ παρὰ ποῦ ταίριαζε. Μὴ
μέρα ποῦ μιλοῦσαν, καθισμένοι ὁ Ἀντρέας δίπλα
στὸ κρεββάτι, ἔπιασε τὸ χέρι τῆς Κατινούλας, ὅπως
συνήθιζε, καὶ παρατήρησε πῶς κάμποση ὥρα τὸ βᾶ-
σταξε στὸ δικό του. Τὸ χέρι τῆς, μάλιστα γιὰ χω-
ριατοπούλα, εἶχε κάποια χάρη, κάποια ἐβγένεια,
ποῦ λένε, ἀριστοκρατικὴ φίλα, μακρουλά, ὀλόλε-
φικὰ τὰ δάχτυλά της, σεντεφένια τὰ νύχια τῆς ῥό-
δινα, στρογγυλοκομμένα. Χάδεσε ὁ Ἀντρέας τὸ δέρ-
μα τὰπαλό. Ἄχ ! νὰ τὰ δάχτυλα τὰ στρογγυλά
νυχάκια, τὸ δέρμα τῆς Ὀλίας ! Ὡς τότες δὲν τοῦ
πέρασε τέτοια σύγκριση ἀπὸ τὸ νοῦ. Ἄμα ποῦ θυ-
μήθηκε τῆς Ὀλίας τὸ χέρι, ἀπόθεσε ἀπάνω στὸ
πάπλωμα πολὺ ἀγάλλια τὸ χεράκι τῆς Κατινούλας.
Τραβήχτηκε στὸ σπουδαστῆρ του ἀντίκρου μὴ στιγ-
μὴ. Πῆρε τὴν φωτογραφία της, ἔσκυψε τὸ κεφάλι κ' ἔ-
ρχισε νὰ συλλογιέται. Τί θᾶλεγε ἡ Ὀλία ; Δὲ θὰ
τοῦ γνέψη ἀραγες, νὰ τοῦ πῆ ; Δὲ θᾶνκατεῖλε κανέ-
να χαμόγελο στὰ χεῖλια τὰ λατρεμένα ; Ἐκεῖ ποῦ
τὴ θεωροῦσε, χαμογέλασε ὁ ἴδιος. Τραγουδοῦσαν στὸ
μνημονικὸ του ἀξέχαστοι παλιοὶ στίχοι. Τὸ ξέρου-
με πῶς ὁ Ἀντρέας ὡς καὶ στὴν ποίησίν του εἶτα-
νε πάντα τοῦ ἑλληνιστῆς, πάντα γραφτοδίφης. Εἶ-
χε διαβάσει τὸ πρῶν τίς Τραχίνιες τοῦ Σοφοκλῆ

του. Παρουσιάστηκε στὰ μάτια του ἡ σεμνὴ ἐκείνη,
ἀνῆξερη, ἀγαθὴ γυναίκα τῆς δεινῆς τραγωδίας, ἡ
γλυκεῖα ἢ Διηάνειρα, γιὰτί τέτοια, καλὴ καὶ σπλα-
χνικὰ, τὴ ζουγράφησε ὁ ποιητῆς του. Φαντάστηκε
πῶς ἀπὸ τὸ στόμα τῆς Ὀλίας βγαίνανε τὰ ὁμορφα
λόγια ποῦ μοιάζουσαν σὲν ἀναστενχημοῖ.

οὐ γὰρ γυναίκαί τοὺς λόγους ἐρεῖς κακῆ...
ἐγὼ δὲ θυμοῦσθαι μὲν οὐκ ἐπίσταμαι...

Καὶ γιὰ ποῖα αἰτία ἡ Ὀλία νὰ θυμῶση ; Μή-
πως δὲν τᾶφερνε ὅλα ἡ ἀγάπη τῆς Ὀλίας ; Μήπως
δὲν προστάτεσε ἡ Ὀλία τὴν Κατινούλα ; Μήπως καὶ
τὸ χᾶδι τοῦ Ἀντρέα δὲ στάλαξε ἀπὸ τῆς Ὀλίας
τὴν ψυχὴ ; Μήπως δὲν τίς δούλεβε πιστὰ καὶ τίς
δύο ; Ἠσύχασε ὁ Ἀντρέας. Κ' εἶχε δίκιο ποῦ εἶται
καταλάβαινε τὴν Ὀλία, ἔτσι ἀδέρφανε θάνατο καὶ
ζωή. Ἀπὸ τὴν Ὀλία τί ἄλλο μποροῦσε νὰ προσμέ-
νη παρὰ καλοσύνη ; Ὁ χιτώνας τοῦ Νέσσου ἐμελλε
νὰ τοῦ κολλήσῃ στὸ πετσί ἀπ' ἄλλου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΖ'

Ὡ πῦρ σὺ καὶ πᾶν δέμα.

Ἐνα βράδι, ἀφοῦ ἀνέβηκε μὲ τὴν Κατινούλα

στὴν κάμερὴ της καὶ προτοῦ κατεβάσῃ τὸ στῆθος τοῦ
παρᾶθυριου, ἡ ὥρα ἐννιά ἐννιάμισυ, ἀκκομπήσε ὁ
Ἀντρέας μὲ τὴν Κατινούλα στὸ παράθυρο, νᾶνασά-
νουνε ἀκόμη μὴ στιγμὴ τὸν καθάριο τὸν ἀέρα. Ὁ
ἀέρας τόντις καθάριος καὶ μαλακός, καλοκαιριᾶτι-
κος, γιὰτί, ἂν καὶ ἀρχίζε τότες ὁ χυνόπυρος, ὅλα,
ὡς κ' οἱ ἐποχὲς τοῦ χρόνου, στὴν Μπρετάννια, φαί-
νουνται σὲν ἀργοπορημένα, θέλουνε γιὰ νὰ ὀρμιά-
σουνε περισσότερο κίτρο παρὰ σὲ ἄλλους τύπους, κά-
ποτε καὶ περισσότερο βροστοῦνε. Λοιπὸν ἔτσι καὶ τὸ
καλοκαίρι, τέλια τοῦ Σταβροῦ καὶ στὰ ἔμπα τοῦ
Δημητρίτη. Μὰ τὴν βραδεῖα ἐκείνη, ὅσο κ' ἂν εἶ-
τανε γλυκεῖα ἢ ἀτμοσφαῖρα, ὅσο ἢ νύχτα κατασκό-
τεινη. Ἀστέρη δὲν ζάνοιγες στὸν οὐρανὸ. Τὰ δέντρα
τοῦ περιβολιοῦ, σὰ μεγαλόστκιες, σὰ μακρόκορμοι γι-
γάντοι, μὲ τίς ψιλὲς τοὺς τίς κορφές, ποῦ μόλις τίς
ξεδιάκρινες, λὲς καὶ βουτούσανε στὸ χάος, γιὰ νὰ
σὲ φροβερίσουνε ἀπὸ κεῖ μέσα. Ἡ θάλασσα βουβὴ
καὶ μάθρη, δὲ γυάλιζε ἀνάμεσα στίς φυλλωσιές τοὺς.
Εἶναι ὡς ὅπου ἡ δημιουργία μοιάζει κακιὰ. Τέ-
τοια ἔμοιαζε καὶ τότες. Ἄχαρνα, σὲν ἀπόδειξη τῆς
κακίας, κακίας ἀόρατης βυθισμένης, ὡς ποῦ νὰ ξε-
σπάσῃ, στὰ σωθικά τοῦ ἀθρώπου καὶ στὰ βράθρα
τῆς γῆς, ἀκουστήκανε κάτι φωνὲς ἄγριες, τρελλές,

πως αλλιώς θέλεις, και εκεί μέσα τύπωνε κάθε τί, που θα σου θυμίξη την κρίση του χωριότη μου κ' έτσι εκείνος, που μιὰ μέρα θα γράψη την ιστορία της γλώσσας μας και της Ελληνικής φιλολογίας, διαβάζοντας αυτή τή στήλη θα ιδή που ο σημερινός αγώνας, που οι εκλεχτοί του Έθνους μας καταπιαστήκανε, εΐτανε όχι μονάχα μεγάλος, μα με χωρίς καμμιά υπερβολή μπορώ να το πώ, υπεράνθρωπος, γιατί είχε να παλαίση με την ελαφρότη, με την χωρίς συνείδηση πολεμική του αντιπάλου, με τή ψευτιά, με την άνοσησία, με την έλλειψη μεγάλων και σιδερένιων χαραχτήρων και με την κλασσική άγραμματοσύνη—την πιό επίφοβη ντόπια θέρη—των κριτικών της πεντάρας.

Και τώρα, φίλε Νουμά, σε χαιρέτησα.

Καβαδάτες 26/5/07.

ΕΙΡΗΝΗ Α. ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ

ΕΝΑΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΕΑΣ

Στά Τρίκαλα ή πλημμύρα μ' άθρώπινες σάρκες ξεφάντων.

Όσοι δε θάφτηκαν ζωντανοί στον σπιτιών τους τὰ έρείπια, τριγυρίζαν στους δρόμους καταστραμμένοι, χαροκαμένοι και σ' άθροτα σκόνταφταν κορμιά. Από κει μās τηλεγραφοῦσαν πως πεντακόσες χάθηκαν ψυχές.

Τηλεγραφοῦσε όμως και ο γυμνασιάρχης και ζητούσε οδηγίες πως και πού θα στεγαστεί ή σοφία του και οι μαθητάδες του, ή καρμανιόλα του δηλαδή και τὰ θυμάτά της, γιατί χωρίς άλλο πρέπει να ξαναρχίσουν τὰ μαθήματα, σέξετάσεις γάρ επικεινταιν.

Ω, αδιόρθωτε σχολαστικέ, δέκα εκατομμύρια κατάπτε ο ποταμός, πεντακόσες ζωές αφανίστηκαν, και συ ζητάς να αποστραβώσης κι άλλες.

Ω, ποταμέ άνοσησία, που ή πλημμύρα σου έχει κάνει καταστροφές πολύ μεγαλύτερες από τή σημερινή.

Ω, πτώμα ζωντανό, που δε συ κάνουν καμιά αίστηση, τόσα γύρω σου πτώματα. Ω, πτώμα, που βρώμισες και μόλυνες τόν άέρα όλόγυρα, ακόμα δε σε θάψανε;

Ω, νεκροθάφτη της νιότης, ω στραβέ που πολεμάς να ξεστραβώσεις.

Απορώ πως ο ποταμός σε σεβάστηκε και δε σε

παράσυρε και σένα, τιποτένιο σκουπίδι· μα ξέχασα· μόνο αυός ο Θεός φιλεί αποθήσκουσι νέοι. Το είπα καλά, δάσκαλέ μου;

*

Μα αρκετά, σώθηκαν φαίνεται πια τὰ ψέματα. Έρχεται το ρέμα, και το ρέμα τ' ερημητικό του ποταμιού, που θα παρασύρει σένα και όλο σου το σινάφι και θα κινή έρείπια όλες σας τις σαπισμένες βρωμοικοδομές.

Ω, δασκαλοι άχρηστοί, θα πεθάνετε απ' άσφυξία στην ίδια σας τή βρωμαποθήκη τή γιομισμένη από τὰ ίδια σας τὰ περιττώματα. Γραμματικούς κανόνες θα σας ψάλλουν στη νεκρώσιμη ακολουθία. Και στην επιτύμβια πλάκα θα σας γράψουν τὰ εις μνήματα και τις μετοχές τους.

*

Σ' ένα δράμα του Heiberg, «Το Μπαλκόνι», γυρίζει ο άντρας, βρίσκει τή γυναίκα του με τόν έρωμένο της και τούς λέει· «ω μη νομίζετε πως ήρθα επίτηδες για να σας πιάσω το τραίνο. Ξετροχιάστηκε και αναγκάστηκα να γυρίσω πίσω. Δε σκοτώθηκε κανείς».

Δεν ήκουσα ποτέ μεγαλύτερο λόγο! Είναι λόγος του σκοτώνει.

Ένας θάνατος μπορούσε να κάνει στον τύπο αυτό μεγαλύτερη έντύπωση, παρά ή άπάτη της γυναίκας του, το χάσιμο της εύτυχίας του. Γι' αυτό παρακάτου λέει· «Ω, αυτό δεν είναι τίποτα, έγνωμια καταστροφές πολύ μεγαλύτερες».

*

Η σύγκριση φαίνεται περιττή και κάθε άλλο σχόλιο, και το άρθρο μου έπρεπε να τελειώσει πριν μου έρθει στη μνήμη ο Heiberg και το δράμα του. Φανταστείτε όμως το δάσκαλο, όταν θα χάσει την αγαπημένη του τή γραμματική!

Και ή συντέλεια του κόσμου να γίνει ακόμα, αυτές θα γυρίζει μέσα στο χάος σαν καταστροφής πνεύμα, και μέσα στα πτώματα και τὰ έρείπια θα ψάχνει τή Γραμματική του να βρεί.

Σ. ΧΑΡΛΗΣ

Υ. Γ. Ένας άλλος δάσκαλος έριξε μιὰ μπόμπα στη Βουλή. Φαίνεται πως υπάρχουν και τίμιοι δασκαλοι.

Ο ΙΔΙΟΣ

Ξελαργυγωμένες, από το χωριουδάκι το μικρό που βρισκότανε, από τ' άλλο μέρος της στρατας, στα πόδια του Χαμονοκορφιού Πρώτα, μιὰ φωνή γυναικεία· ύστερης, άντρήσια φωνή. Κατόπι, άπανωτές άπανωτές κ' οι δύο τους. Η γυναικεία φωνή, σά σουβλιά· χαμηλή και βροντερή· συναύμα ή άντρήσια.

— «Έγω θα το πώ, θα σε καταγγείλω πως έσύ το σκότωσες το παιδί!»

- «Και γώ, πως έσύ τόπνιξες, σκύλα!»
- «Φονιά! Φονιά πατέρα!»
- «Φόνισσα μάνα!»

Ο Αντρέας δεν κατάλαβε άμέσως τί λέγανε, γιατί μιλούσανε στην μπρετόνικη ντοπιολαλιά τους. Ρώτησε και του τὰ ξήγησε ή Κατινούλα. Έφριξε ο Αντρέας. Αλήθεια τάχα όσα ξεστομίζανε στο θυμό τους; Και του αποκρίθηκε ή Κατινούλα.

— «Ναι, κάποτες τυχαίνουνε άφτά στα χωριά μας. Η φτώχεια τὰ φταίει. Κάνουνε παιδιά με τήν ντουζίνα κ' έπειτα δεν έχουνε ψωμί να τους δώσουνε, δεν έχουνε κ' ίδιοι τους να φάνε. Τὰ σκοτώνουνε, δηλαδή τάφινουνε και πεθαίνουνε. Τὰ βγαζουνε στο κρύο, με το μπουζι έξω ή μάνα δεν τὰ βυζάνει· σά γίνουνε δυό τριώ χρονώ και δούνε οι γονιοί πως άδύνατο να τὰ θρέψουνε, τὰ ψοφούνε στην πεί-

να· σαν είναι μωρά, μωρά, τους στραγγουλίζουνε κιόλας λαφριά λαφριά το λάιμό, να μη φαίνεται. Μαλλώνει τάντρογυνο, επειδή ο άντρας μέθησε κ' ή γυναίκα πρέπει όλα να τὰ ποφίρη. Ο άντρας της θα της συβούλεψε να το ξεφορτωθή και το ξεφορτώθηκε με τὰ χέρια της. Από κει ο καθγάς».

Η Κατινούλα του τὰ ξεδιάλιζε μ' ένα ύφος που δε γραφεται, ήσυχα ήσυχα, σά να κουβέντιαζε για τίποτις αδιάφορο, για τίποτις από τὰ συνηθισμένα, τὰ γνωστά, που προσοχή δεν αξίζουνε, γιατί κάθε μέρα τὰ βλέπεις. Μήτε φόβο της προξενούσανε μήτε καμιάν άνατριχίλα. Τὰ ήξερε. Και τότες κατάλαβε ο Αντρέας τή δυστυχία του κόσμου. Η Κατινούλα που εΐτανε τόσο καλή, που δεν μπορούσε νάντικρύση με τὰ μάτια της ζωο πονεμένο, ή κνημένη, από μικρή άκόμη, ρτάνει που κοιτάζε τί γινότανε γύρω της, και παντού αντίκρυπε τὰ ίδια, θλίψη κκομοιριά και κρίμα. Όστε μήτε άπορούσε πια τάγαθό το κορίτσι. Ένοιωσε όμως ο Αντρέας πόσα, κοντά κοντά μας, στην άθρωπότητα και στη δημιουργία, ή νύχτα μās άποσκεπάζει, πόσα που τήν ανάσα μας δε θα παίρναμε, ώσπου να δούμε να τὰ λούση το φώς το άγνό.

Η Κατινούλα, έκείνη τή βραδεία και τήν ά-

Ο ΝΟΥΜΑΣ.

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ

Για την Ελλάδα Δρ. 10.—Για το Έξωτερικό Φρ. Χρ. 10.

20 λεπτά το φύλλο λεπτά 20

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ: Στα κισόκια της Πλατείας Συντάγματος, Όμόνοιας, Υπουργείου Οικονομικών, Σταθμού Τροχιδόρου, (Οφθαλμιατρείο), Βουλής, Σταθμού ύπόγειου Σιδηρόδρομου (Όμόνοια), στο κληνοπωλείο Μανωλακάκη (Πλατεία Στουρνάρα), Έξαρχεια, στα βιβλιοπωλεία «Εστίας» Γ. Κολάρου και Σακέτου (όδος Σταδίου, άντικρύ στή Βουλή). Στο Βόλο βιβλιοπωλείο Χριστόπουλου.

Η συντρομή πλερώνεται μπροστά κ' είναι ένός χρόνου πάντα.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Η άποχώρηση του Θεοτόκη από τήν πολιτική — «Αλλαγή» — Ψωμί και κόμμα — Τρέλλα και... «Αγρόπολη» — Δεν άποχωρεί!...

ΑΠΟΧΩΡΕΙ λοιπόν όριστικά από τήν πολιτική ο Θεοτόκης. Μια τέια άπόφαση τιμάει τόν άνθρωπο, και μακάρι ναν τόν ακολουθήσαν κι όσοι άλλοι πιάδουν πως ήθετε πια ή όρα τους που δεν μπορούτε ναίαι χρήσιμοι. Το Κράτος σήμερα έχει ανάγκη σε όλους τους κλάδους από άθρότους ζωντανούς, με άνθίσματα και με νάτα μέσα στις ψυχές τους. Και παραπάνω απ' όλους, πρέπει τέτοιους ναίαι και κείνος που διευτίνει τήν έξουσία, γιατί ή δύναμη της θέλησής του και τί πάντα της σκέψης του, θα κινήσουν, και ή τή όφρα που θα δώσει, κι όλο τόν οργανισμό της Πολιτείας.

Ο Θεοτόκης μας άπύδειξε τόσες φορές τώρα, πως δεν εΐτανε ο τέιος. Έλιτίδες άπάνου του πολλές στηριχτήκανε, μα οι έλιτίδες πέταξαν πιά. Εξότρημα είναι που και ο ίδιος το κατάλαβε, και φέγγει μακριά από τούς κοινοβουλευτικούς άγώνες, που χατίκωσαν το Έθνος, βλάσκοντας πρόφασις της ρεματισμούς του. Όπου κι αν κοιναίξουν οι καταραμένοι αυτοί ρεματισμοί, για στα πόδια, για στην ψυχή, για και στο μυαλό, πάντα φέρουν μεγάλο κακό στους άθρότους και στα Έθνη που τούς έχουνε. Κι αν οι άθρότοι δε θεωραπέδουναί απ' αυτούς· γιατί δεν μπορούτε να ξαναίνουναί, στα Έθνη όμως αλλάζει το πρέμα, φτάνει μονάχα να βρεθόντε αληθινά νέοι άντρες, για να κεντρώσουνε τόν οργανισμό τους με νέο αίμα.

Και θα θέλαμε ο κ. Θεοτόκης, στην τέια περιόδο, να δειχνότανε ελικρινής, και να βροντοφώναζε θαρρετά κεί-

βριανή και τις ακόλουθες μέρες, είχε μέσα της κάποιον άλλο κακμό που δεν τόν έδειχνε, μήπως και δυαρεσσήση τόν Αντρέα, μήπως και συχιστή. Δεν ήθελε ή Κατινούλα να φύγη από το Χαμονοκορφι, τουλάχιστο να φύγη πιό νωρίς απ' ότι άποφασίσανε. Κι αλήθεια ο Αντρέας το έπτε κι άπαρχής, όταν ήρθανε, πως θα γυρίσουνε στο Παρίσι, τις είκοσι έξη του Σταβρού, τήν τρίτη. Έρκοια δεν άλλαζε σκέδιο. Αζαφνα όμως αναγκάστηκε ο άθρωπος. Ο γιός του ξανάρχιζε κάτω τάνόητα φερσίματά του. Έπρεπε με κάθε τρόπο να μην τόν αφήσουνε μόνο στο σπίτι, να σηκωθούν όλοι και να πάνε. Λοιπόν έμειλε τώρα να ξεκινήσουνε τρίτη δεκαεηνιά. Η διαφορά σκεδόν ασήμαντη, θα μου πής. Έτσι έλεγε κ' ή Κατινούλα. Μαθημένη από γεννησιμιό της να ποφίρη, να κινή κουράγιο, να μην παραπονιέται ποτέ της, νάχη ποιμονή κ' έγκαρτέρηση, σώπαινε και νόμιζε πως όπως τρίζει ο άφεντικός, θάναι και το πιο σωστό. Μα κ' αυτο προαίστημα λυπητερό έτρεμε στην καρδιά της, θαλό κι άνήμπορο κι άκάλητο, πως θάσθηνε κι άφτά με το καλοκαίρι, πως ίσως, αν έμνησκε άκόμη λιγάκι, αν έμνησκε στην πατρίδα, μπρος στη θάλασσα, σάγαπημένο το ξοχικό που κι άλλότες τήν έσωσε, θάναλάβαινε άποφασιστικά. Δεν πρόσεχε